

Bijlage 2. Samenstelling van de tweede expeditie.¹

Staf van de tweede expeditie

Opperbevelhebber en regeringscommissaris:	Luitenant generaal J. van Swieten;
Tweede opperbevelhebber:	Luitenant generaal G.M. Verspijck;
Chef van de staf:	Kolonel G.P. de Neve;
Sous-chef van de staf:	Majoor C. Schäfer;
Adjuncten:	kapitein J.P. van Lier, kapitein J. Schneither, 1 ^{ste} luitenant M. Segov en 1 ^{ste} luitenant G. de Wijs;
Adjudanten van generaal J. van Swieten:	Kapitein W.J. Vervloet, luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse C.J. Marinkelle;
Adjutant van generaal G.M. Verspijck:	Eerste luitenant W.C. Nieuwenhuijzen;
Toegevoegd aan de staf van J. van Swieten:	Z.M. ordonnance officier 1 ^{ste} luitenant baron J.E.N. Sirtema van Grovestins, een kapitein en een luitenant van de legioenen van Mangkoe Negoro en Pakoe Alam; een ritmeester en een 2 ^{de} luitenant der infanterie van de Barissans van Bangkalan en Sumanap; daarnaast twee officieren uit Japan.

Indeling legermacht

Eerste brigade

Staf:	Commandant: kolonel C.L. St. A. M. de Roy van Zuijdewijn; adjudant: 1 ^{ste} luitenant E.E.E. Otken; chef
van de staf:	kapitein JA. Vetter; 3 schrijvers, 2 ordonnansen en vier officierspaarden;
Ingedeelde troepen:	Infanterie (zie onder); cavalerie onder 1 ^{ste} luitenant J.J. Bijleveld; artillerie (1 ^{ste} bergbatterij 4 ^{de} compagnie) onder kapitein J.H. Wagener; een genesectie; de militaire administratie onder onderintendant 1 ^{ste} klasse J. van der Linden en de geneeskundige dienst onder officier van gezondheid 1 ^{ste} klasse F. Perk. Bij de brigade waren 75 vrouwen aanwezig.

Tweede Brigade

Staf:	Commandant: kolonel G.B.T. Wiggers van Kerchem;
adjunct	1 ^{ste} luitenant H.R. Beijen; chef van de staf: kapitein

¹ 1883. E.B. Kielstra en 1874. G. Kepper.

G.C.E. van Daalen; drie schrijvers, 2 ordonnansen, 4 officierspaarden;

Ingedeelde troepen:

Infanterie (zie onder); cavalerie: onder 1ste luitenant W.C. Tijl; artillerie: (1 bergbatterij, 3de compagnie) onder kapitein J.L. van Wijhe; een geniesectie; de militaire administratie: onder onderintendant 2de klasse L.F.H. Smith en de geneeskundige dienst : onder dirigerend officier van gezondheid 2de klasse W.A.J. Bernard. Bij de brigade waren 75 vrouwen aanwezig.

Derde brigade

Staf:

Commandant: kolonel K.F. Schultze; adjudant: 1ste luitenant J.H. van der Veen; chef van de staf kapitein W. Pordon (verving wegens ziekte kapitein J.J.W.E. Verstege); 3 schrijvers, 2 ordonnansen, 4 officierspaarden;

Ingedeelde troepen:

Infanterie (zie onder); cavalerie: onder 1ste luitenant J.G. Martens; artillerie: (1 bergbatterij, 18de compagnie) onder kapitein W.C. de Jongh; een geniesectie; de militaire administratie: onder chef onderintendant 2de klasse D.W. Muller en de geneeskundige dienst onder officier van gezondheid 2de klasse T.J. Jorritsma .Bij de brigade waren 93 vrouwen aanwezig.

De infanterie bestond uit de volgende 11 halve bataljons:²

Rechterhalf 2de bataljon: (1ste brigade)

Commandant luitenant kolonel K. van der Heijden; 2 compagnieën Europeanen , 2 compagnieën Afrikanen.

Linkerhalf 2de bataljon: (1ste brigade)

Commandant majoor M.A.E. Pfaff; 2 compagnieën Europeanen, 2 compagnieën mariniers.

Rechterhalf 3de bataljon: (2de brigade)

Commandant luitenant kolonel F.T. Engel; 2 compagnieën Europeanen, 2 compagnieën Ambonezen.

Linkerhalf 3de bataljon: (2de brigade)

Commandant majoor F.P. Cavaljé, 2 compagnieën Europeanen, 2 compagnieën Ambonezen.

² 1883. E.B. Kielstra. Bladzijde 191. De bataljons werden gesplitst in rechter –en linker halve bataljons, waarvan de eersten in de regel door luitenant kolonels, de tweeden door majoors zouden worden gecommandeerd. De halve bataljons waren elk geheel zelfstandig.

Linkerhalf 6 ^{de} bataljon: (1 ^{ste} brigade)	Commandant majoor M.C.E. Ruempol; 1 compagnie Europeanen, 3 compagnieën Ambonezen.
Rechterhalf 9 ^{de} bataljon: (3 ^{de} brigade)	Commandant majoor C.J. Knoote, 2 compagnieën Europeanen, 2 compagnieën inlanders.
Linkerhalf 9 ^{de} bataljon: (3 ^{de} brigade)	Commandant majoor J.H. Romswinkel; 2 compagnieën Europeanen, 2 compagnieën inlanders.
Rechterhalf 12 ^{de} bataljon: (3 ^{de} brigade)	Commandant luitenant kolonel J.G. van Thiel; 2 compagnieën Europeanen, 2 compagnieën inlanders.
Linkerhalf 12 ^{de} bataljon: (3 ^{de} brigade)	Commandant majoor A. Luijmes; 1 compagnie Europeanen, 3 compagnieën inlanders.
Rechterhalf 14 ^{de} bataljon: (2 ^{de} brigade)	Commandant luitenant kolonel J.L.J.H. Pel; 2 compagnieën Europeanen, 3 compagnieën inlanders.
Linkerhalf 14 ^{de} bataljon: (2 ^{de} brigade)	Commandant majoor H.J. van Lith; 2 compagnieën Europeanen, 2 compagnieën inlanders.
Half bataljon Barissan: (1 ^{ste} brigade)	Commandant majoor F.A. Gits; chef : kapitein P.M. Ockerse, chef van de staf; 2 compagnieën van Bangkalan en 2 compagnieën van Soemenap.
Troepen uit de vorstenlanden: (3 ^{de} brigade)	Legioen van Mangkoe Negoro (Soerakarta) en legioen van Pakoe Alam (Djokjakarta).

In totaal telde de infanterie 208 Europese en 25 inlandse officieren; 6.354 minderen (2.827 Europeanen, 298 mariniers, 230 Afrikanen, 460 Ambonezen en 2.539 inlanders).³

Cavalerie

Eskadron:	Commandant: ritmeester F.K.T. van Woelderen; 4 officieren en 75 minderen, 60 rijkspaarden.
-----------	--

Artillerie

Expeditionaire artillerie:	Commandant: luitenant kolonel H.G. Boumeester.
Vierde bergbatterij:	Commandant: kapitein J.H. Wagener.
Derde bergbatterij:	Commandant: kapitein J.L. van Wijhe.
Achttiende compagnie:	Commandant: kapitein W.C. de Jongh.

³ 1883. E.B. Kielstra. Bladzijde 194. De bewapening van al die infanterietroepen bestond uitsluitend uit de Beaumontgeweren. De munitie bestond uit 800 patronen per man, waarvan 50 in patroontas en zak, 40 in kisten bij het korps, de rest in reserve bij het brigadepark.

Vestingartillerie: Commandant: majoor H.W. Ketjen; 16de en 13de compagnie

In totaal telde de artillerie 28 officieren, 656 minderen (441 Europeanen en 215 inlanders), 16 officiers –en 178 rijkspaarden en 74 vuurmonden.⁴

Genie

Expeditionaire genie: Commandant: majoor G.E.V.L. van Zuijlen. 2 compagnieën mineurs en sappeurs (elk 5 officieren en 120 minderen; 70 Europeanen en 50 inlanders); 2 afdelingen geniewerklieden (4 officieren, 60 minderen; 46 Europeanen en 14 inlanders), 40 vrije ambachtslieden en 210 vrije inlandse koelies.⁵

Topografische dienst

Onder bevel van de chef van de staf: Chef: kapitein F. von Balluseck. 3 officieren en 14 minderen.

Militaire administratie

Onder bevel van de chef van de staf: Chef: onderluitenant der eerste klasse J. Hofstede, souschef onderintendant 1ste klasse F.J.D. Noordhoek Hegt. 27 officieren en een officier van administratie van de marine; 12 adjudanten-onderofficier, kwartiermeester en 40 militaire schrijvers.

Geneeskundige dienst

Onder bevel van dirigerend officier van gezondheid 2de klasse J.R. Hessig, 1 officier van gezondheid 2^{de}

⁴ 1883. E.B. Kielstra. Bladzijde 197. Het belegeringspark was als volgt samengesteld: 6 getrokken bronzen kanonnen van 12 cm. (kort) op belegeringsaffuit, met 900 puntgranaatschoten –en worpen, 150 puntgranaatkartetschoten, en 60 kartetschoten; 6 getrokken bronzen achterlaadkanonnen van 12 cm. op belegeringsaffuit met 900 puntgranaatschoten –en worpen en 90 kartetschoten; 8 bronzen kanonnen van 8 cm. zwaar, op veldaffuiten, met 1.216 puntgranaatschoten –en worpen, 192 puntgranaatkartetschoten en 192 kartetschoten; 4 bronzen mortieren van 20 cm. op stoelen, met 200 granaatworpen, 80 brandkogelworpen en 80 lichtkogelworpen; tenslotte 2 mitrailleurs met 20.784 patronen. Verder werden bij het reservepark nog meegevoerd: 12 gladde ijzeren kanonnen van 9 cm. met 1.200 kogel –en 1.200 kartetschoten.

⁵ 1883. E.B. Kielstra. Bladzijde 199. De met geweer (kort gladloops of oud-model revolverpistolen) mineurs droegen hun gereedschap (bijlen, pikhouwelen, schoppen enz.) in linnen draagbanden; de pistooldragenden hadden het gereedschap in de hand. De geniewerklieden waren alleen voorzien van het kapmes, de vrije werklieden kregen kapmessen die gedeeltelijk te Batavia, gedeeltelijk te Negara, ter Zuider –en Oosterafdeling van Borneo waren vervaardigd.

klasse, 1 militaire apotheker 1ste klasse, 1 militair schrijver en 4 hospitaalsoldaten.⁶

Eerste brigade: Officier van gezondheid 1ste klasse F. Perk.
Tweede brigade: Dirigerend officier van gezondheid 2de klasse W.A.J. Beraard.
Derde brigade: Dirigerend officier van gezondheid 2de klasse T.J. Jorritsma.

Landingsdivisie

Samenstelling: De bemanningen van de gezamenlijke oorlogsschepen (een half bataljon matrozen, een half bataljon mariniers, een halve batterij artillerie en een ambulance) onder leiding van een kapitein luitenant ter zee (39 officieren en 834 minderen)

Seinbrigade

Tot onderhoud van het contact: Toegevoegd aan iedere brigade, bestaande uit: 1 officier, 1 stuurman (of stuurmanleerling), 1 kwartiermeester en 10 matrozen.⁷

Civiel personeel

Ambtenaar voor betrekking inlandse zaken: Controleur 1ste klasse R.C. Kroesen;
Secretaris: Mr. H.J. Canter Visscher;
Adjunct secretaris: H.F. van Swieten;
Voor de Maleise correspondentie: J. Dias;
Auditeur militair: Mr. J.C.C. Alberda;

⁶ 1883. E.B. Kielstra. Bladzijde 207 en 208. In totaal telde de geneeskundige dienst: 35 geneesheren, 6 apothekers, 2 paardenartsen, 4 militaire schrijvers en 308 man hospitaalpersoneel (184 Europeanen, 124 inlanders) en 7 officierspaarden. Voor het vervoer van zieken en gewonden werden meegevoerd: 500 brancard-hangmatten, 6 lecoforen van De Mooij en 10 beweegbare brancards van De Mooij. De apothekers waren voorzien van een klein kistje reagentia, ten einde te kunnen bepalen of het drinkwater door de Atjehnezen vergiftigd was.

⁷ 1883. E.B. Kielstra. Bladzijde 210. Elke seinbrigade was voorzien van een reddingsboot met 6 riemen en stuurriem. Voor de dagseinen werd gebruik gemaakt van vlaggen en wimpels, volgens het seinboek van alle naties bij de vloot gebezigd; Bij de nachtseinen gebruikte men seinlantarens en blikvaren, waarmee een honderdtal berichten kon worden afgegeven.

Veldprediker:	Ds. Ruleman Voget; aalmoezenier: pastoor F.A. de Bruyn en een panghoeloe;
Postdirecteur:	Commies 1 ^{ste} klasse A.J.H. Paijen en de postcommiezen W.H.H. Snel en L.J. Berlijn.
Gedelegeerde van het Rode Kruis:	G. von Bultzingslöwen en de veldprediker en aalmoezenier; gidsen, tolken en spionnen.

Zeemacht

Commandant:	Kapitein ter zee J. van Gogh;
Adjudanten:	Luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse J.M. Berends, luitenant ter zee 2 ^{de} klasse J.A. Snoek;
Geneeskundige dienst:	Chef: officier van gezondheid 1 ^{ste} klasse J. Lamie;
Administratie:	Chef: officier van administratie 1 ^{ste} klasse Verboom.

Schepen der zeemacht der tweede expeditie

Stoomfregat Zeeland:	Commandant: kapitein ter zee J. van Gogh;
Schroefstoomschip Vice admiraal Koopman:	Commandant: luitenant ter zee B.D. van Trojen;
Schroefstoomschip De Watergeus:	Commandant: kapitein luitenant ter zee K.C. Bunnik;
Schroefstoomschip Maas en Waal:	Commandant: luitenant ter zee eerste klasse L.C. Holtzapffel;
Raderstoomschip De Borneo:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse H.W. Walther;
Schroefstoomschip Schouwen:	Commandant; luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse C.P. van der Star;
Schroefstoomschip de Bommelerwaard:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse J.H. Haakman;
Schroefstoomschip Riouw:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse W. Steffens;
IJzeren schroefstoomschip Amboina:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse jhr. A.F. Meijer;

IJzeren schroefstoomschip Banda:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse C.F.T van Woelderen;
Gouvernementsstoomschip Hertog Bernhard:	Militaire commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse jhr. C.C. Six;
Gouvernementsstoomschip Bronbeek:	Militaire commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse J.P. Mercier.

Blokkade-eskader

Metalen Kruis:	Commandant: kapitein ter zee 1 ^{ste} klasse H.B. Kip;
Citadel van Antwerpen:	Commandant: kapitein luitenant ter zee J.W. Binkes;
Sumatra:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse H.D. Guijot;
Den Briel:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse H.J. van Broekhuijzen;
Timor:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse C.H. Bogaert (en officier der administratie: J.A. Kruijt);
Coehoorn:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse C. de Klopper;
Admiraal van Kinsbergen:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse: H.P. König;
Soerabaya:	Commandant: luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse H.W. Walther;
Telegraaf:	Gezaghebber 2 ^{de} klasse M. Berends, gedetacheerd aan boord luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse J.M.H. Bervoets;
Siak:	Gezaghebber 1 ^{ste} klasse J.H. Meijer, gedetacheerd aan boord luitenant ter zee 1 ^{ste} klasse G.C.C. Thierens.

Door het gouvernement ingehuurdde schepen voor minstens 1 maand

De Nederlandse stoomschepen Jason, Holland, Ariadne en Sumatra; de Engelse stoomschepen St. George, Scotland, John Bramall en Chancellor; het Italiaanse stoomschip Madaloni; het Nederlands Indisch stoomschip Luitenant van Swieten.

Door het gouvernement ingehuurde schepen voor 6 maanden

De Nederlands Indische stoomschepen Prins Alexander der Nederlanden, Baron Mackay, Baron Sloet van de Beele, gouverneur generaal Mijer, Koningin Sophia, Willem Kroonprins der Nederlanden en de Nederlandse zeilschepen Kosmopoliet III, Philips van Marnix en Nancy; allen per maand. Daarbij hoorden nog 12 stoombarkassen, 13 barkassen, 38 sloepen, 6 reddingsboten, 14 walvisboten en 11 vletten.

Overig

IJzeren schroefstoomschip Argus:

Raderstoomschip Boni

De gewapende boten nr. 12 en nr. 26.